

Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Factsheet Varik-Heesselt

Ruimte voor
de Rivier 2.0

Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals heftige regenbuien. Rivieren moeten dan in korte tijd veel water afvoeren. De kans op overstromingen neemt toe. Ook dan willen we droge voeten houden. Zeker omdat de ruimtedruk in Nederland groot is. Daarom heeft de rivier op sommige plekken meer ruimte nodig. Waar straks te weinig ruimte is, reserveren we nu ruimte voor de rivier.

Wat gebeurt er?

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft onderzocht waar in de toekomst knelpunten in het rivierengebied ontstaan. Ook zijn er gesprekken gevoerd met onder andere gemeenten en maatschappelijke organisaties. Op basis hiervan heeft het programma in september 2026 een voorstel uitgebracht aan het kabinet. Daarin staat op welke locaties ruimte gereserveerd kan worden om aan de rivier te geven. Begin december 2026 neemt het kabinet een besluit op basis van het voorstel. Tot die tijd is er nog niets besloten.

Het besluit gaat over het laten vervallen of behouden van reserveringen en het aanwijzen van globale locaties om nieuwe ruimte te reserveren. Dit betekent dat voor de aan te passen bestaande reserveringen en de globale locaties de precieze grenzen van de reserveringsgebieden nog niet vaststaan. Ook nemen we nu nog geen maatregelen. We houden nu alleen de ruimte beschikbaar om in de toekomst maatregelen te kunnen nemen. Vanaf 2027 stellen we het precieze gebied van een reservering vast in afstemming met de omgeving. Tegelijkertijd zoeken we naar kansen voor bijvoorbeeld natuurherstel, de scheepvaart of recreatie. Medeoverheden, zoals gemeenten, waterschappen en provincies, hebben inspraak in dit proces. Ook inwoners kunnen op dit besluit reageren.

Wat betekent dit voor gemeenten en inwoners?

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. Als een eenmaal gebied gereserveerd wordt, gelden er extra regels. Kleinschalige of tijdelijke ontwikkelingen zijn vaak nog toegestaan, maar grootschalige projecten zijn niet zomaar meer mogelijk. Denk aan een nieuwe woonwijk, de bouw van een appartementencomplex of een grote bedrijfsuitbreiding. De komende tijd werken we uit wat dit concreet betekent. Ook bepalen we of en op welke manier er compensatie komt voor mensen die hierdoor geraakt worden.

Een reservering van ruimte voor de rivier kan lokaal impact hebben. Bijvoorbeeld op gemeenten, inwoners en ondernemers die de ruimte nu gebruiken. Of die hier plannen hebben voor in de toekomst. We begrijpen dat deze gebruikers zich zorgen kunnen maken over een reservering van het gebied. En dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid willen. We werken aan de antwoorden op deze vragen.

Wat staat er in dit document?

In dit document lees je specifieke informatie uit het voorstel over de reservering in Varik-Heesselt. We leggen uit waarom het voorstel is juist deze locatie te reserveren, wat het knelpunt in de rivier is en welke maatregelen in de toekomst passend kunnen zijn.

Hoe nu verder?

De besluiten vanuit het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 maken deel uit van het Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028-2033 (NWP). Daarin staat al het beleid over de Nederlandse rivieren. Het NWP wordt eind december 2026 gepubliceerd. Vanaf dat moment kan iedereen hier een half jaar lang op reageren. Op het [Platform Participatie](#) lees je hoe dat werkt. Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 communiceert zelf ook over dit proces. Alle reacties worden door het Rijk beoordeeld en verwerkt in een openbare reactienota.

Meer informatie

Op [onze website](#) vind je meer informatie. Je kunt je hier ook abonneren op onze nieuwsbrief of aanmelden voor de [webinars](#) waarin we geïnteresseerden elk kwartaal bijpraten.

Figuur 1 Huidige reservering Varik-Heesselt.

Varik-Heesselt

Tussen Varik en Heesselt is al ruimte gereserveerd (zie kaart). Het gaat om 410 ha grond. Het voorstel is om deze reservering te behouden.

Waarom is hier ruimte nodig?

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid water toe en stijgen de waterstanden. Daarom moeten we iets doen om het risico op overstromingen te beperken. Er zijn twee opties: de dijken verder verhogen, of de rivier meer ruimte geven zodat de waterstanden verlagen.

Bocht bij Varik-Heesselt beperkt de doorstroming van de Waal. De Waal heeft bij Varik en Heesselt een scherpe bocht. Deze zorgt ver bovenstrooms voor hogere waterstanden. Een mogelijke oplossing voor dit knelpunt is een bypass. Dit is een extra geul die bij hoge waterstanden een deel van het water afvoert. Deze maatregel zorgt ook bovenstrooms voor lagere waterstanden.

De dijken bij Tiel kunnen niet veel verder verhoogd worden. Dijkverhoging bij Tiel is lastig. De stad grenst hier direct aan de Waal. De dijk kan niet veel meer verhoogd worden, zonder dat het zicht van de stad op de rivier verloren gaat. Dat zou ten koste gaan van de relatie tussen stad en rivier. En heeft mogelijk gevolgen voor bestaande functies in de stad en de leefomgeving

Ook de dijken tussen Tiel en Varik-Hesselt en aan de overkant van de rivier, tussen Wamel en Heerewaarden, kunnen in de toekomst beperkt opgehoogd worden. Daarom kijken we ook naar andere manieren om overstromingen in de toekomst te voorkomen. Zo kunnen we de waterstanden ook verlagen door de rivier meer ruimte te geven. Hierdoor is minder dijkverhoging nodig bij Tiel en de genoemde dijktrajecten. Ook een maatregel bij Haften zorgt voor lagere waterstanden bovenstrooms.

Onvoldoende ruimte in de uiterwaarden. Een maatregel buitendijks, in de uiterwaarden, kan de waterstand bij Tiel ook verlagen. Maar dit is niet genoeg om hogere waterstanden in de toekomst op te vangen. Er is in de binnenbocht buiten de dijk weinig ruimte. Ook zijn er in het verleden al maatregelen uitgevoerd, zoals het verlagen van de uiterwaarden. Bovendien ligt de dijk op deze plek dicht tegen het zomerbed van de rivier. Daarom is er ruimte nodig in de uiterwaarden.

Om de versmalling in de Waal op lange termijn te kunnen oplossen, moeten we nu ruimte reserveren. Om dit knelpunt in de toekomst op te lossen moeten we zorgen dat de rivier meer ruimte krijgt om het water af te voeren. Een mogelijke maatregel is een bypass. Dit is een extra geul die bij hoge waterstanden een deel van het water afvoert. Een groene rivier zou hier een logische oplossing zijn. Dit is een gebied dat normaal gebruikt kan worden voor landbouw of natuur, maar dat bij zeer hoog water tijdelijk extra ruimte biedt aan de rivier. Om deze optie in de toekomst open te houden, is het belangrijk om deze ruimte nu vrij te houden.

Figuur 3 Dijkverhoging in Tiel is lastig.

Overgebleven mogelijke versterking volgens Handelingsperspectief Dijken

- Dijkversterking niet mogelijk
- Dijkversterking max. 0,5m
- Dijkversterking max. 1m
- Dijkversterking max. 2m
- Dijkversterking mogelijk

Waarom hebben jullie gekozen voor deze locatie? En niet verderop langs de rivier of aan de overkant?

Er zit hier een scherpe bocht in de rivier. Deze bocht zorgt ervoor dat water afremt, hierdoor gaat de waterstand ver bovenstrooms, tot bij Tiel, omhoog. Door een bypass aan te leggen, kan het water makkelijker door de bocht stromen en zakt de waterstand. Daardoor is dit een zeer effectieve locatie om een maatregel te treffen om de waterstanden bovenstrooms te verlagen.

De buitendijkse ruimte in de binnenbocht is zeer beperkt en hier is in het verleden al verruimd door uiterwaardverlaging. De dijk ligt hier dicht tegen het zomerbed aan. Buitendijkse maatregelen aan de overkant en verder boven- en benedenstrooms van Varik-Heesselt zijn ook onderdeel van de oplossing om de waterstanden bij Tiel te verlagen.

Huidig gebruik en ontwikkelingen in het gebied

Bij het reserveren van de ruimte bij Varik-Heesselt is destijds gekeken naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locatie.

In Varik-Heesselt is land- en tuinbouw in de omgeving van de gereserveerde locatie. Ook is er fruitteelt in het gebied.

Deze factsheet is een uitgave van:
Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Vragen over reserveringsgebieden?
Neem contact met ons op via
info@ruimtevoorderivier.nl.